

জোনাকৰ জেউতি

মৰমৰ

নিয়ৰ,

মোৰ মৰম ল'ৰা। বহুত দিনৰ মূৰত তোমালৈ লিখিলোঁ। তোমাৰ মাৰা-দেউতাক মোৰ সেৱা জনাইছোঁ। নৱ ভাইটিকো মোৰ মৰম যাচিছোঁ।

তোমাক আজি এটা সুখৰৰ দিওঁ। আমাৰ অঞ্চলটোৰ বহুদিনীয়া আশা পূৰ কৰি গাঁৱত এটা পুথিভঁৰাল স্থাপিত হৈছে। পুথিভঁৰালটোৰ নাম ৰখা হৈছে 'জোনাক'। ই আমাৰ সকলোৰে মনৰ আকাশ পোহৰাই তুলিব বুলি আশা কৰিছোঁ। কিয়নো ইয়াত বহুতো কিতাপ থাকিব। সেইবিলাক পঢ়ি আমি বিভিন্ন দিশৰ জ্ঞান অৰ্জন কৰিব পাৰিম, নতুন নতুন কথা জানিব পাৰিম, নহয়নে বাৰু? আমাৰ গাঁৱৰে নীলকান্ত দাদাক ইয়াৰ পুথিভঁৰালী পাতিছে। তেওঁক সকলোৰে কিতাপৰ পোক বুলি কয়। কাৰণ তেওঁ কিতাপ পঢ়ি বেছি সময় কটায় আৰু কিতাপ-পত্ৰবোৰ পৰিপাটিকৈ সজাই পৰাই ৰাখিব জানে।

আমাৰ গাঁৱৰ গাঁওবুঢ়া শ্ৰীযুত মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱাই পুথিভঁৰালটোৰ দুৱাৰ মুকলি কৰে। উদ্বোধনী ভাষণত শ্ৰীবৰুৱাই কয় যে পুথিভঁৰাল ল'ৰা-বুঢ়া সকলো লোকৰ বাবেই এটা অতি প্ৰয়োজনীয় অনুষ্ঠান। এই পুথিভঁৰাল বিভিন্ন স্তৰৰ শিক্ষানুষ্ঠানতো থকা উচিত। গাঁও পৰ্যায়ত গ্ৰাম্য পুথিভঁৰাল, জিলা পৰ্যায়ত জিলা পুথিভঁৰাল আৰু ৰাজ্যিক পৰ্যায়ত ৰাজ্যিক পুথিভঁৰাল চৰকাৰৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠা কৰা অনুষ্ঠান। সকলোৰে অতীতৰ পৰা এই পুথিভঁৰালৰ প্ৰয়োজনীয়তা উপলব্ধি কৰি আহিছে। প্ৰসংগত প্ৰাচীন ভাৰতৰ নালন্দা

বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি। এই পুথিভঁৰালটো অতি ডাঙৰ আৰু বিখ্যাত আছিল।

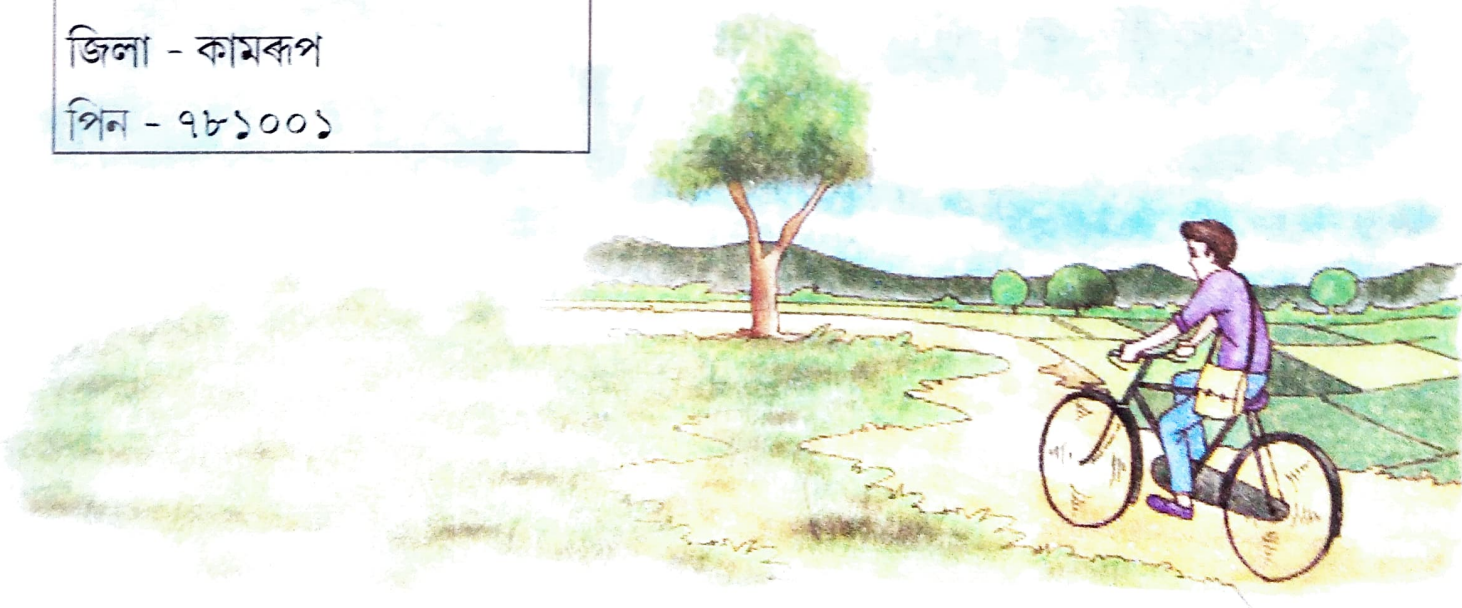
এই অনুষ্ঠানতে অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষক শ্ৰীযুত কমল বৰুৱাই শিশু উপযোগী দহখন কিতাপ পুথিভঁৰাললৈ দান কৰে। তাৰে মাজত 'বিজ্ঞানৰ সৰু সৰু কথা- ১' নামৰ কিতাপ এখনো আছে। সেইখন আনি মই পঢ়িলোঁ। কিতাপখন পঢ়ি বৰ ভাল লাগিল। তাৰ পৰা বহু কথা শিকিবও পাৰিলোঁ। অৱশ্যে এইখনৰ দ্বিতীয় ভাগো আছে। সেইখন পুথিভঁৰালটোৰ বাবে সংগ্ৰহ কৰিবলৈ মই পুথিভঁৰালী দাদাক খাটনি ধৰিছোঁ। তুমিও যেনেতেনে কিতাপ দুখন আনি পঢ়িবা দেই। সেই দুখনৰ পৰা বহুতো নতুন কথা জানিব পাৰিবা।

অ', তোমালোকৰ গাঁৱত এইবেলি 'গ্ৰন্থমেলা' পতাৰ কথা বাতৰি কাকতত পঢ়িবলৈ পাইছোঁ। তুমি কিবা নতুন কিতাপ কিনিছা নেকি? কিনিছা যদি জনাবাচোন। তোমাৰ পঢ়া-শুনা কেনে চলিছে? মোৰ একপ্ৰকাৰ ভালেই। চিঠিৰ উত্তৰ দিবা। শেষত পুনৰ মৰমেৰে সামৰিলোঁ। ইতি —

তোমাৰ মৰমৰ বন্ধু

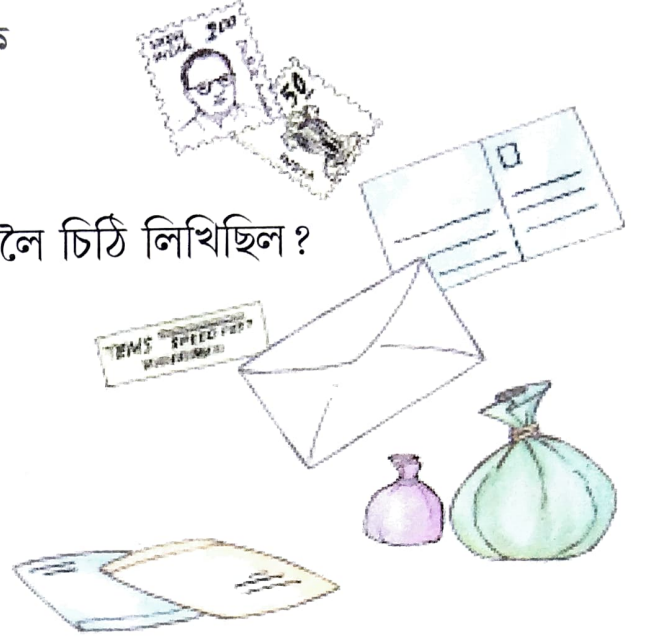
মুকুট

শ্ৰীনিয়ৰ বেজবৰুৱা
প্ৰযত্নে - শ্ৰীযুত আনন্দ বেজবৰুৱা
পাণবজাৰ
ডাক-ঘৰ- গুৱাহাটী
জিলা - কামৰূপ
পিন - ৭৮১০০১

উত্তৰ দিয়া।

- (ক) 'জোনাকৰ জেউতি' পাঠটোত কোনে কালৈ চিঠি লিখিছিল?
- (খ) চিঠিখনত লিখা ভাল খবৰটো কি?
- (গ) পুথিভঁৰালটোৰ নাম কি বখা হৈছিল?
- (ঘ) পুথিভঁৰালীজনৰ নাম কি?
- (ঙ) পুথিভঁৰালটো কোনে উদ্বোধন কৰিছিল?
- (চ) পুথিভঁৰাললৈ দহখন কিতাপ কোনে দান কৰিছিল?
- (ছ) মুকুটে নিয়ৰক যেনেতেনে পঢ়িবলৈ কোৱা কিতাপ দুখনৰ নাম কি?
- (জ) প্ৰাচীন ভাৰতৰ বিখ্যাত পুথিভঁৰালটো থকা বিশ্ববিদ্যালয়খনৰ নাম কি?

পুথিভঁৰালৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কে জনাই নিজ নিজ বন্ধু/বান্ধৱীলৈ চিঠি লিখা।

'ই আমাৰ মনৰ আকাশ পোহৰাই তুলিব বুলি আশা কৰিছোঁ।' এই বাক্যশাৰী কোনে, কাক, কি প্ৰসংগত কৈছে? বহলাই লিখা।

বৰ্তমান সময়ত দেশ-বিদেশৰ বা-বাতৰি বিভিন্ন উপায়েৰে পোৱা যায়। তোমালোকে কি কি উপায়েৰে দেশ-বিদেশৰ খা-খবৰ পোৱা সেইবোৰৰ নাম লিখা।

কি কি গুণৰ বাবে নীলকান্ত দাদাক পুথিভঁৰালী পাতিছিল?

গামোচাখনত সিঁচৰতি হৈ থকা শব্দবোৰ শিতান অনুসৰি ভগোৱা।

গ্ৰন্থ	গ্ৰন্থকাৰ	গ্ৰন্থাগাৰ	
পাঠক	পুথি	পুথিভঁৰাল	
লিখক	প্ৰণেতা	পঢ়ুৱৈ	পুস্তক

উদাহৰণ—

কিতাপ	লিখোঁতা	পঢ়োঁতা	ভঁৰাল
পুথি			
পুস্তক			
গ্ৰন্থ			

খ — ভাষা অধ্যয়ন (ব্যৱহাৰিক ব্যাকৰণ)

যুক্তাক্ষৰ পঢ়োঁ আৰু লিখোঁ আহা

বিজ্ঞান জ্ঞ = জ + এও জই এওই জ্ঞ

দ্রুত দ্ৰ = দ + ৰ + উ দই ৰই দ্ৰ তাত উ-কাৰে দ্ৰ

যুক্তাক্ষৰ গঠন কৰোঁ আহা

জ + এও জই এওই জ্ঞ

দ + ৰ + উ দই ৰই দ্ৰ তাত উ-কাৰে দ্ৰ

পঢ়োঁ আহা

জ্ঞান বিজ্ঞান অজ্ঞান আজ্ঞা

কদ্ৰু দ্ৰুম দ্ৰুপদ দ্ৰুত

- কিতাপ পঢ়িলে জ্ঞান বাঢ়ে।
- বিজ্ঞানে আমাক অন্ধবিশ্বাসৰ পৰা মুক্ত কৰে।
- দ্ৰুত গতিৰ ডাক-সেৱাই আমাৰ উপকাৰ সাধিছে।
- শিক্ষাই অজ্ঞানতা দূৰ কৰে।

নিৰীক্ষণৰ পাছত শিক্ষকৰ চহী

জানো আহা

তোমালোকে বাক্যৰ প্ৰকাৰ সম্বন্ধে ইতিমধ্যে জানি আহিছা। সাধাৰণতে বাক্যক সৰল, যৌগিক, জটিল আৰু মিশ্ৰ বাক্য হিচাপে পাইছা। তদুপৰি ভাব অনুসৰিও বাক্য বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ আছে। যেনে, 'গ্ৰন্থমেলাত কিবা নতুন কিতাপ কিনিছা নেকি?' এই বাক্যটোত প্ৰশ্ন সোধা হৈছে। গতিকে এনে বাক্যক প্ৰশ্নবোধক বাক্য বোলে। প্ৰশ্নবোধক বাক্যবোৰত কি, কিয়, নে, নেকি আদি প্ৰয়োগ কৰা হয় যদিও এনে অব্যয় প্ৰয়োগ নহ'লেও বাক্যৰ সুৰ লহৰৰ ভিত্তিত প্ৰশ্নবোধক হ'ব পাৰে। যেনে, তুমি যাবলৈ ওলালা?

আদেশ, অনুজ্ঞা, অনুৰোধ, উপদেশ আদি বুজোৱা বাক্যক অনুজ্ঞাসূচক বাক্য বোলে। যেনে—

- (ক) আপুনি এবাৰ নহাকৈ নাথাকে যেন।
- (খ) দৰবটো দিনে তিনিবাৰকৈ খাবা।
- (গ) তুমি এতিয়াই ইয়াৰ পৰা আঁতৰ হোৱা।

সেইদৰে আবেগ, উৎকণ্ঠা, বিস্ময়, বিতৃষ্ণা, ঘৃণা বা আনন্দোল্লাস প্ৰকাশ কৰা বাক্যক ভাৱাৱেগসূচক বাক্য বোলা হয়। যেনে—

- (ক) আঃ কি চমৎকাৰ!
- (খ) আঁয়ে দেহি! তোমাৰ আজি এই দশা!
- (গ) কি! মোক এনেকৈ ক'বলৈ তোমাৰ ইমান সাহস!

ইতিবাচক বাক্যক সদৰ্থক বাক্য বোলে। সেইদৰে নাই, নহয় বুজোৱা বাক্যক নঞৰ্থক বাক্য বোলে। যেনে—

- (ক) মোৰ এটা কলম আছে। (সদৰ্থক)
- (খ) মোৰ হাতৰ আখৰ সুন্দৰ নহয়। (নঞৰ্থক)

সন্দেহ, অনিশ্চয় আদি ভাব প্ৰকাশ কৰা বাক্যক অনিশ্চয়ৰ্থক বাক্য বোলে। যেনে—

- (ক) তেওঁ জানো ঘূৰি আহিব?
- (খ) ডাক্তৰজন যদি ঠিক সময়ত পালেহিহেঁতেন!

দলত আলোচনা কৰি চমু টোকা লিখা।

— পুথিভঁৰাল

— গ্ৰন্থমেলা

পাঠৰ পৰা বহুবচন আৰু একবচন বুজোৱা শব্দবোৰ উদাহৰণত দেখুওৱাৰ দৰে লিখা।

একবচন

বহুবচন

মোৰ

আমাৰ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

তোমালোকক শিক্ষকে নাইবা মাৰা-দেউতাৰাই আদেশ, উপদেশ আৰু অনুৰোধ কৰি কোৱা পাঁচটা বাক্য লিখা।

তলৰ বাক্যকেইটা প্ৰশ্নবোধক বাক্যলৈ নিয়া।

(ক) বিদ্যালয়ত হৰিৰ উপস্থিতি নিয়মীয়া।

(খ) গছজোপাত লমা-লমে আম লাগিছে।

(গ) বেবীয়ে পঢ়িবলৈ ভাল পায়।

(ঘ) ৰিজু গৰম বন্ধত ঘৰলৈ আহিব।

দলত আলোচনা কৰি শব্দবোৰৰ বিপৰীত অৰ্থ বুজোৱা শব্দ লিখা।

পৰিপাটি নতুন উপযোগী আশা।

তলৰ শব্দবোৰেৰে বাক্য সাজা।

সংগ্ৰহ উপযোগী পুথি কিতাপ গ্ৰন্থমেলা

☞ গ্ৰন্থমেলা আৰু ভ্ৰাম্যমাণ পুথিভঁৰাল সম্পৰ্কে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক অৱগত কৰাব।

☞ নিৰীক্ষণৰ পাছত শিক্ষকৰ চহী

পুথিভঁৰাল বা গ্ৰন্থাগাৰ

বিভিন্ন ধৰণৰ কিতাপ-পত্ৰ, আলোচনী, খবৰ-কাকত বা তথ্য-পাতি আদি অধ্যয়নৰ কাৰণে য'ত গোটাই বখা হয় তাকে পুথিভঁৰাল বা গ্ৰন্থাগাৰ বোলে। গ্ৰন্থাগাৰত অভিধান, সাধুকথা, জীৱনী, উপন্যাস, কবিতা, নাটক, শিশু-গ্ৰন্থ, অনুবাদ-সাহিত্য আদিৰ লগতে বাতৰি কাকত, আলোচনী আৰু লাগতিয়াল কিতাপ-পত্ৰবোৰ সু-শৃংখলভাৱে থোৱা হয়। পুথিভঁৰালত কিতাপ-পত্ৰ আদান-প্ৰদানৰ অৰ্থে একোগৰাকী পুথিভঁৰালী বা গ্ৰন্থাগাৰিক থাকে। আজি-কালি প্ৰায় সকলো ঠাইতে গ্ৰন্থাগাৰ আছে। কিছুমান ঠাইত সেই অঞ্চলৰ শুভাকাংক্ষী লোকে ন্যাসৰ দ্বাৰা শিশু সকলৰ বাবে শিশু গ্ৰন্থাগাৰ পাতি দিয়ে। গুৱাহাটীত 'বিষ্ণু নিৰ্মলা ন্যাস'ৰ তত্বাৱধানত এটি শিশু পুথিভঁৰাল আছে। সেইদৰে ভবেন্দ্ৰনাথ শইকীয়া ন্যাসৰ তত্বাৱধানত 'আৰোহণ'ত এটি শিশু পুথিভঁৰাল আছে।

নালন্দা বিশ্ববিদ্যালয়

নালন্দা বিশ্ববিদ্যালয়ে এসময়ত প্ৰসিদ্ধ শিক্ষানুষ্ঠান হিচাপে খ্যাতি লভিছিল। ইয়াত দেশ-বিদেশৰ ছাত্ৰ আহি ভৰি পৰিছিল। ইয়াৰ শিক্ষাৰ মান অতি উচ্চ খাপৰ আছিল। চীন দেশৰ পৰিব্ৰাজক হিউৱেনচ্যাঙে ইয়াত যোগ শাস্ত্ৰ পঢ়িছিল।

নালন্দা বিশ্ববিদ্যালয়ত যিটো পুথিভঁৰাল আছিল সি ভাৰতবৰ্ষৰ ভিতৰতে ডাঙৰ পুথিভঁৰাল আছিল। সেই পুথিভঁৰালটো ন-মহলীয়া আছিল আৰু তাৰ নাম আছিল 'ৰত্নোদধি'। নালন্দা বিশ্ববিদ্যালয়ত বেদ, চিকিৎসা আৰু অংক শাস্ত্ৰৰ শিক্ষা দিয়া হৈছিল। এই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বাহিৰে ভিতৰে দহ হাজাৰ ছাত্ৰ আছিল। শীলভদ্ৰ নামে এজন উদাসীন পণ্ডিত এইখন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ আছিল। তেওঁ কোনো খৰচ নোলোৱাকৈ শিক্ষাদান কৰিছিল। ইয়াত ব্যাকৰণ, তৰ্ক শাস্ত্ৰ, চিকিৎসা শাস্ত্ৰ, দৰ্শন শাস্ত্ৰ আৰু আধ্যাত্ম বিজ্ঞানৰ শিক্ষা দিয়া হৈছিল।

গ্ৰন্থমেলা আৰু পুথিভঁৰালৰ পাৰ্থক্য লিখা।

তোমালোকৰ নিজ অঞ্চলত বা বিদ্যালয়ত থকা পুথিভঁৰালৰ বিষয়ে লিখা।

তলত উল্লেখ কৰা সাহিত্যিকসকলৰ নামৰ পৰা শিশু-সাহিত্যিকসকলৰ নাম বিচাৰি লিখা।

- লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা
- জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা
- বৰ্জনীকান্ত বৰদলৈ
- মিত্ৰদেৱ মহন্ত
- অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকা
- আব্দুল মালিক
- নৱকান্ত বৰুৱা
- মহেশ্বৰ নেওগ
- নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ
- বন্দিতা ফুকন
- ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া
- গগন চন্দ্ৰ অধিকাৰী।

ঘ — প্ৰকল্প

- দলত আলোচনা কৰি তলৰ বিষয়সমূহ লৈ এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

- (ক) এখন শিশু আলোচনীৰ নাম
— সম্পাদকৰ নাম
— তোমাৰ ভাল লগা শিতান
— আলোচনীখন তোমাৰ কিয় ভাল লাগে?

- (খ) দুজন শিশু-সাহিত্যিকৰ নাম
— তেখেতসকলে লিখা পুথিৰ নাম

- (গ) তিনিখন বাতৰি কাকতৰ নাম
— সম্পাদকৰ নাম
— শিশু-চ'ৰাৰ নাম

📖 পাঠৰ পৰা শ্ৰুতলিপি দিব।

📖 শিশু-সাহিত্যিকসকলৰ নাম বিচৰা কাৰ্যটোত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সহায় কৰিব।

পাঠ ৬

পাঠটোৰ পৰা আহৰণ কৰিবলগীয়া অৰ্থতা

- বৰ্ণনামূলক পাঠ পঢ়ি বুজি পোৱা আৰু লিখিব পৰা
- পুথিভঁৰাল আৰু ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কে জনা
- পুথিভঁৰালীৰ কাম সম্পৰ্কে জানিব পৰা
- পুথিভঁৰাল আৰু গ্ৰন্থমেলাৰ পাৰ্থক্যৰ বিষয়ে জনা
- শব্দৰ অৰ্থ জানি বাক্য ৰচনা কৰিব পৰা
- প্ৰশ্নবোধক, অনুজ্ঞাসূচক, ভাবাৱেগসূচক, সদৰ্থক আৰু নঞৰ্থক বাক্যৰ বিষয়ে জনা
- সদৰ্থক বাক্যক প্ৰশ্নবোধক বাক্যলৈ পৰিৱৰ্তন কৰিব পৰা
- একবচন আৰু বহুবচন বুজোৱা শব্দ লিখিব পৰা
- 'জ্ঞ', 'দ্ৰ' যুক্তাক্ষৰ ভাঙিব আৰু গঠন কৰিব পৰা
- বিপৰীত অৰ্থ প্ৰকাশক শব্দ জনা
- শিশু আলোচনী, শিশু-সাহিত্যিক আৰু তেখেতসকলে ৰচনা কৰা পুথিৰ নাম জনা

শিকাৰুৰ পাঠভিত্তিক অৰ্থতাৰ মূল্যায়ন

বৰ্ণনামূলক পাঠ	পাঠটো শুদ্ধ উচ্চাৰণেৰে পঢ়িব পৰা	পাঠভিত্তিক প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিব পৰা	বন্ধু-বান্ধৱীলৈ চিঠি লিখিব পৰা	শব্দৰ অৰ্থ বুজি বাক্য লিখিব পৰা	পুথিভঁৰালীৰ কাম সম্পৰ্কে ক'ব পৰা
ভাষা অধ্যয়ন (ব্যৱহাৰিক ব্যাকৰণ)	'জ্ঞ', 'দ্ৰ' - যুক্তাক্ষৰযুক্ত শব্দ ভাঙিব আৰু গঠন কৰিব পৰা	যুক্তাক্ষৰ থকা বাক্য পঢ়িব আৰু লিখিব পৰা	একবচন আৰু বহুবচন চিনাক্ত কৰিব পৰা	প্ৰশ্নবোধক বাক্য গঠন কৰিব পৰা	
জ্ঞান সম্প্ৰসাৰণ	গ্ৰন্থমেলা আৰু গ্ৰন্থাগাৰৰ পাৰ্থক্য বুজি লিখিব পৰা	শিশু-সাহিত্যিকৰ নাম চিনাক্ত কৰিব পৰা	পুথিভঁৰালৰ বিষয়ে লিখিব পৰা		
প্ৰকল্প	শিশু আলোচনীৰ নাম জনা আৰু ক'ব পৰা	শিশু-সাহিত্যিকসকলে ৰচনা কৰা পুথিৰ নাম সংগ্ৰহ কৰিব পৰা	বাতৰি কাকতৰ নাম আৰু সম্পাদকৰ নাম জনা আৰু লিখিব পৰা		

অৰ্থতা আয়ত্ত হ'লে ওপৰৰ তালিকাখনৰ তলৰ খালী ঘৰত ✓ চিন দিব আৰু নহ'লে ✗ চিন দিব। অৰ্থতা আয়ত্ত নোহোৱা শিকাৰুক অতিৰিক্তভাৱে শিকাই পুনৰ মূল্যায়ন কৰিব।